

Първият Закон за горите

(Продължение от бр. 5)

„Горско управление“ е следващият раздел в първия Закон за горите (1883 г.), който урежда „надзирането и въздигането на горите“ в Княжество България. За управленския орган на държавните гори със закон се учредява „Горско управление“, което е подведомствено на Министерството на финансите, и се ръководи от началник и трима помощници. Ръководителите трябва да са завършили „курс на лесовъдство“ и се явяват „наставници“ на окръжните лесничей. Във всяко окръжие се назначава по един „лесник“, като тези лесничей се делят на два класа – първокласни и второкласни. В Закона, чл. 46, е указано, че всеки окръжен лесничей трябва да има кон, за да може да изпълнява своите служебни задължения.

Задълженията на Горското управление са разписани в чл. 49 и съставляват само три точки: а) да изучава състоянието на горите в Княжеството, да указва „най-сгодния способ“ за отглеждането, експлоатацията и залесяването, като „за посаждането на празните места да указва най-сгодните за всяко място дървета за садене“; б) да изработва наставленията за лесничейте и стражарите; в) да следи за изпълнението на излизащите закони и правилници за горите. По исторически сведения тогава в Княжество България има 14 лесничей и 314 стражари за охрана.

В шест точки на чл. 50 са изброени задълженията на окръжните лесничей. Те трябва да „нагледват“ правителствените (бел. ред. – държавните), общинските и частните гори в техния окръг и да привличат към отговорност нарушителите на закона; да определят участъците за сеч в държавните гори, а за общинските това става заедно с общинския кмет; „да бдят“, както е записано, горските стражари да изпълняват съвестно задълженията си; да наставляват населението за посаждането и опазването на нови гори и да следят за изпълнението на тези наставления; да проверяват сметките от доходите от държавните и общинските гори и... „да извършват всичко, щото им се заповядва от началството им“. До дейността на лесничейте се отнася и указанието да извършват „писмената си част в канцелариите на окръжните управители“.

За охраната на държавните гори във всеки окръг се назначават горски стражари от окръжния управител, а за общинските – от управата на общината с одобрение на околийския началник. За горските стражари важи изискването те да са „хора сведущи и грамотни“, да носят установената униформа и оръжие. Те са задължени „да не пущат никого в горите за сечене и бране на дървета без писмено позволение на надлъжната власт“, да следят за изпълнението на закона и да предават на най-близката административна власт нарушителите, в случай на пожар да го потушават сами или с помощта на населението, да издирват виновниците за пожара и да ги предават на властите и... „да изпълняват всичко,

що им се предписва от началството“.

Заплатите на служителите по горите се определят по щат. Забранява им се „всяко участие в търгуване на дърва и дървесни изделия“ и строг е чл. 53 от Закона, който казва, че за нарушаване на това правило те се отчисляват завинаги от държавна служба и се предават на съда.

В раздел „Даждията“ (бел. ред. – данъци) са разписани правилата за данъците, които се събират от ползвателите на горите. Частните притежатели на гори не плащат нищо за дървата и материалите, които добиват от горите си, но само за собствена употреба. Трябва да заплащат обаче данък в полза на държавната хазна 5 % от стойността на материала, добиван за строителство или за продан, като е указано, че правилник за това предстои да бъде изработен. За добива от общинските гори за собствени нужди се заплаща на съответната община „едно даждие“ (еднократен данък), който също не трябва да надвишава 5 % от стойността на добитите дърва, дървени материали или въглища. Ако строителният материал е за продан, данъкът от 5 % се дължи и на държавата, и на общината, като размерът се определя от общинския съвет всяка година. Същият процент се определя и за жителите на общините, които нямат собствени бранища и добиват дърва и материали за собствена употреба от близките държавни гори. В случай че материалите се добиват за продажба, процентът на данъка скача на 10. Цената и данъците на материалите от държавните гори се определят от окръжните съвети в присъствие на окръжния управител и лесничей и се утвърждават от Министерството на финансите.

Най-обширният раздел в първия ни Закон за горите се нарича „Наказанията“, съдържа 13 члена и е посветен на мерките срещу нарушителите в горите. Горското управление за държавните гори и кметовете на общините с гори са натоварени да преследват нарушителите на този закон и да търсят обезщетения за причинените от тях повреди. Според количеството (бел. ред. – паричната сума) на иска и степента на нарушенията делата се водят в общинските съдилища от мировите съдии или окръжния съд. Изчерпателна е клаузата на чл. 60, която указва: „Стражарите на държавните, общинските и частните гори, които уловят някой нарушител на настоящия закон, задържат: брадвата, секирата, триона, дървата и другите веществени доказателства на нарушението, освен добитъка, и ги предават на надлежната власт“. Законът постановява, че полицейските и съдебните власти са длъжни да дават „бързото си и неотлагателно съдействие на горските стражари за привличане под съд на виновните“.

Законът дава право на горските стражари заедно с кмета или други съдебни и полицейски органи да влизат в дворовете, фабриките и други, за които има подозрения, че има крадени материали от държавните

гори, и ако „подозрението им се окаже вярно“, да ги конфискуват и да предадат виновния на съд. Същата процедура се предписва и за общинските управи.

Глоби от 1 до 5 лева се налагат на запалилите огън в гората „без извънредна нужда или в опасни за запалване места“. Глобите скачат на 20 – 100 лева за производители на дървени въглища, разпалващи огнищата си в нерегламентирани за това производство места, а ако от тези огнища „произлезе пожар, виновните се наказват с наказателния закон“, т.е. деянието е инкриминирано.

Незаконното изграждане в държавните и общинските гори на бичкиджийница (*бел. ред.* – дъскорезница), къшла (*бел. ред.* – зимна кошара), дялкането (обработката) на дървесината в гората подлежи на глоба от 10 до 100 лв., посочено е и указание за тези, които правят нарушение – „да си дигне фабриката или къшлата и да очисти мястото немедленно“. На същите наказания подлежат и хората, открили в гората фабрики с парни машини, без да имат договори с държавата за това.

Наказания са предвидени и за отсичането на немаркирани дървета, за бележенето на кората и изобщо при причинени повреди на дърветата виновният „се осъжда да заплати глоба два пъти по-голяма от стойността на повредата“. Конфискуваната от такива нарушители на закона дървесина се продава на търг в полза на държавната хазна за държавните гори и съответно – в полза на общината за общинските гори.

Интересна е забележката към този чл. 65, че от наказание се освобождават лицата, претърпели например счупване на колата в гората и тя се нуждае от поправка на място. Тогава те са „свободни да отсекаят потребното им дърво“. Но за установяване на повредата са нужни „вещи люди“ (*бел. ред.* – вещи лица), назначени по съдебните правила, и на основание на изработените таблици за стойността на дървесината за всеки окръг по чл. 57 от Закона за горите.

Член 68 урежда наказателните мерки за пашата на добитъка в забранените за това места в гората. Който пуска добитъка в тях, заплаща на притежателя на гората обезщетение – за кон, бивол, вол и коза то е 1 лв., за свиня – 50 ст., за овца – 30 стотинки. Заловените в незаконна паша добичета се задържат до заплащането на глобата.

Уреден е и моментът за навременното изнасяне на добития дървен материал от сечището – ако лицето не дигне от гората отсечената, с позволително, разбира се, дървесина от държавната гора до определения срок, тя се конфискува в полза на държавата.

Глоби от 100 до 1000 лв. са предвидени за общините, които откажат да отидат да гасят възникналия горски пожар, и от 5 до 20 лв. – за лицата, отказали да направят това. Няма хлабаво и за общините, които отказват да садят нови гори или да отглеждат съществуващите, както е предписано в чл. 6, 7, 8 и 9 от Закона. Глобите

ДЪРЖАВЕНЪ ВЪСТНИК

ДЪРЖАВЕНЪ ВЪСТНИК
излиза
въз сѣкѣ три пѣти въ седмицѣта, вторникъ, четвъртъкъ и сѣбота.
Годишна цѣна на „Държавенъ Вѣстникъ“
въ в. Княжеството е 16 л., за посылка съ прибавление на пощенскитѣ разходи.
за 1 рѣкъ въ стѣбелѣтъ отъ малкиятъ страници 30 стотинки.
Посла да абонирайтѣ и публикациитѣ
и аскитѣ, ще се отпѣла до Държавенъ Вѣстникъ, се вѣзраца до
Администрацията въ.

Год. VI.

СОФИЯ, вторникъ 10 януарий 1884 год.

Брой 2.

ОФФИЦИАЛЕНЪ УКАЗЪ

за-
плати два пѣти стойността на направенитѣ повреди, и да плаща ежегодно отъ 2 до 5 лева на дюлюма глоба, до гдето насади отъ ново искорененото пространство съ гора.

Чл. 73. Наказанията, предвидени въ настоящия законъ загубватъ силата си (се прѣскрибирватъ) ако до 6 мѣсеца не се подведе виновнитѣтъ подъ съдъ; освѣтъ ония, които съ нарочно подпалили гора, такива се преслѣдватъ до издирването имъ.

II. Заповѣдваме настоящия законъ да се облече съ Държавний печатъ и да се обнародва въ „Държавний Вѣстникъ“.

III. Исполнението на настоящий указъ се възлага на нашѣтъ Министръ на Финансите.

Издаденъ въ Царский Дворецъ въ София на 28 декември 1883 год.

Но първообразното съ собствената ръка на НЕГОВО ВИСОЧЕСТВО написано:

Александръ.

Приюдицалъ:

Министръ на Финансите: Г. Д. Начовичъ.

Мин
Указъ

I

и у

влев

зак

съв

вѣт

дѣл

по

мѣс

са от 2 до 5 лв. на дюлюм (*бел. ред.* – мярка за земна повърхност, равна на 919.3 м²), а горските власти имат право да наредят на виновните да насадят нужното пространство гора за своя сметка.

Строг е и чл. 72, който гласи: „Който без позволение на Министерството на Финансите изкорени някоя гора, от каквато и категория (*бел. ред.* – собственост) е тя, осъжда се да заплати два пъти стойността на направените повреди и плаща ежегодно от 2 до 5 лева на дюлюма глоба, до гдето насади отново изкорененото пространство от гора“.

Наказанията, предвидени в първия ни Закон за горите, имат давност и загубват силата си („прескрибирват се“, както пише в чл. 73), ако до 6 месеца виновният не се подведе под съдебна отговорност. Този срок обаче не важи за тези, които „нарочно подпалили гора“ – те се „преследват до издирването им“.

Първият ни Закон за горите, приет през 1883 г., действа до 1889 година. От Освобождението до приемането на първата Републиканска конституция на България през 1947 г. са обнародвани още 5 закона за горите – през 1889, 1897, 1904, 1922 и 1925 година.

Светлана БЪНЗАРОВА